

a opatřit údaji o lokalitě spolu s datem sběru pro další využití (určení druhu, fotografování apod.). Při určování druhu je potřeba dávat pozor na nymfy. Údaje a fotografie ze všech nálezů či mapování můžete zaslat do AOPK ČR přímo autorovi článku. S výsledky se potom samozřejmě můžete seznámit v nálezové databázi ochrany přírody (NDOP) prostřednictvím portálu <http://www.ochranaprirody.cz/>.

LITERATURA

AOPK ČR: nálezová databáze druhů (ND OP) <http://ndop.nature.cz>. – CHRISTOPHORYOVÁ J., ŠTÁHLAVSKÝ F. & FEDOR P. (2011): An updated identification key to the pseudoscorpions (*Arachnida: Pseudoscorpiones*) of the Czech Republic and Slovakia. *Zootaxa* 2876: 35–48. – ŠTÁHLAVSKÝ F. (2001): Štírci (*Arachnida: Pseudoscorpiones*) Prahy – Pseudoscorpions (*Arachnida: Pseudoscorpiones*) of Prague.

Klapalekiana 37: 73–121. – ŠTÁHLAVSKÝ F. (in press): Štírci (*Arachnida: Pseudoscorpiones*) CHKO Třeboňsko a okolí. *Klapalekiana*.

Autor pracuje na ředitelství AOPK ČR

Zvláštní poděkování za cenné informace patří specialistovi Františku Štáhlavskému z PřF UK Praha

SUMMARY

Pavlíčko A.: Who's Afraid of (Pseudo)scorpions?

In the Czech Republic, approx. 38 pseudoscorpion (*Pseudoscorpiones*) species belonging to seven families occur at present. Big scorpions, of which some have a venomous stinger, do not permanently live in the Czech Republic. Only exceptionally, they can be found in country's warm regions, where they were non-intentionally introduced. The regions in the Czech Republic, inhabited by the pseudoscorpions and well studied in this respect, include Lower Vltava River Basin, Prague, Třeboň Basin Protected Landscape Area (PLA), Podyjí/Thaya River Basin National Park, Litovelské Pomoraví/Litovel Moravia River Basin PLA and Břeclav region. Pursuant to European Union's Directive 92/43/

EEC on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora, commonly known as the Habitats Directive, and to Act No. 114/1992 Gazette on Nature Conservation and Landscape Protection, as amended later, its Article 4, letter f) namely, the Czech Republic should report on the only pseudoscorpion species living in tree hollows, namely on *Anthrenochernes stellae* to the European Commission. Moreover, the inconspicuous species is rare because of continuing loss of its preferred habitats. In addition, generally, there is lack of the data on pseudoscorpion distribution and numbers from the Czech Republic. The author also advises how the pseudoscorpions can be found in the wild and how their distribution should be mapped. Submitting the data on pseudoscorpion occurrence in the Czech Republic to the Nature Conservancy Species Occurrence Finding Database, managed by the Nature Conservation Agency of the Czech Republic, through the portal <http://www.ochranaprirody.cz/> would be very much appreciated.

Vycpálka okrouhlá

nalezena po více než devadesáti letech

Eva Holá

Vzácný druh naší bryoflóry, hlevík vycpálka okrouhlá (*Notothylas orbicularis*), je zařazen mezi druhy Bernské úmluvy, přílohy II směrnice o stanovištích č. 92/43/EHS. Na území ČR je sledován v rámci monitorování evropsky významných druhů. Až do znovunalezení v roce 2010 (KOVAL & ZMRHALOVÁ 2010) byl tento druh v České republice považován za neznámý.

Hlevíky (*Anthocerotophyta*) jsou v ČR málo početnou skupinou mechorostů rostoucí na holé zemi, při okrajích cest a na strništích. Jsou to drobné mechorosty s lupenitou stélkou o velikosti 1–3 cm. Na území České republiky jsou známy čtyři druhy, z nichž hlevík Neesův (*Anthoceros neesii*) a vycpálka okrouhlá (*Notothylas orbicularis*) jsou zařazeny v červeném seznamu mechorostů.

Hlevík vycpálka okrouhlá

Foto Štěpán Koval

Hlevík *Notothylas orbicularis* v pohankovém poli u obce Huzová, podhůří Hrubého Jeseníku

Foto Štěpán Koval

Vypálka okrouhlá má velice drobnou a nenápadnou lupenito-růžicovitou stélku o velikosti cca 1 cm; roste na konci léta a začátkem podzimu. Její výskyt je vázán především na pole, úhory a strniště; recentně známé lokality se nacházejí spíše v podhorských oblastech. Před více než devadesáti lety (DUDA 1972) byla sbírána na lokalitách v okolí Vyššího Brodu, Mariánských Lázní, Dolní Lipové a Lázní Jeseník. V říjnu 2010 byla opětovně nalezena v podhůří Hrubého Jeseníku.

Monitorování druhu

Vyhledávání potenciálních lokalit vypálky okrouhlé byl zahájen v roce 2009, kdy byly prozkoumány oblasti se známým historickým výskytem: okolí Vyššího Brodu a Kaplice a podhůří Hrubého Jeseníku. Zatímco výskyt na Vyšebrodsku a Kaplicku potvrzen nebyl, v podhůří Hrubého Jeseníku byla nalezena na 4 lokalitách v říjnu 2010 (KOVAL & ZMRHALOVÁ 2010). V následujícím roce byl průzkum polí v oblasti Hrubého Jeseníku zopakován a byla do něj zařazena další vhodná pole. Populace hlevíku vypálky okrouhlé byly v roce 2011 na většině lokalit mnohem bohatší než v roce 2010, nově byla nalezena tři pole s jeho výskytem (KUČERA 2011), z lokalit objevených v roce 2010 nebyl opětovně nalezen pouze na jediné.

Výběr lokalit s potenciálním výskytem byl a stále je velice nesnadný a také jejich počet je značně omezen. Důvodem je rozorávání polí téměř ihned po sklizni nebo to, že většinu hospodářsky využívané plochy (především v podhorských oblastech Hrubého Jeseníku) zaujímají louky a pastviny.

Závěr

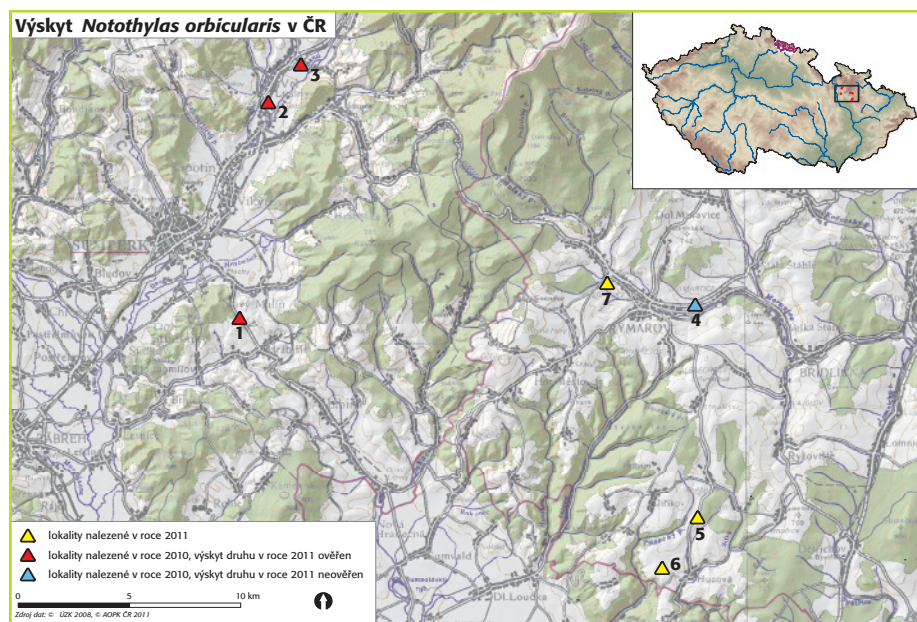
Jak vyplývá z dosavadního monitorování, výskyt vypálky okrouhlé je patrně ovlivněn vývojem počasí v daném období a zcela zásadní roli má zřejmě režim obhospodařování polí. Zdá se, že tento druh nevyžaduje specifický typ zeminy, není úzce vázán na konkrétní typ pěstované plodiny (druh byl nalezen na strništích po ovsu, pšenici, pohance, řepce) a nemá zvláštní nároky na zástin.

Vyžaduje však pravidelně obdělávaná pole, která budou po sklizni delší dobu ponechána bez orby. Vzhledem k velikosti vypálky (cca 1 cm) bývá její nález do jisté míry i otázkou náhody a štěstí. Proto je možné, že byl na Vyšebrodsku přehlédnut. V současnosti probíhá monitorování na recentních lokalitách a budou prohledávány i další potenciální lokality. Recentně známé lokality se nacházejí spíše v podhorských oblastech, proto se pozornost zaměřuje zejména na podhůří Krkonoš, Šumavy či Krušných hor.

LITERATURA

DUDA J. (1972): *Phaeoceros carolinianus* (Michx.) Prosk., p. 159-163, *Notothylas orbicularis* (Schwein.) Sull., p. 170-171. – In: Duda J., Vána J. (1972). Die Verbreitung der Lebermoose in der Tschechoslowakei – XII. – Časopis Slezského Muzea, ser. A, 21: 159-182. – KOVAL Š. & Zmrhalová M. (2010): Znovuobjevení hlevíků *Anthoceros neesii* a *Notothylas orbicularis* v České republice. Bryonora 46: 38-46. – KUČERA J. ed. (2011): Zajímavé bryofloristické nálezy XVIII. Bryonora 48: 59-67.

Autorka pracuje na ředitelství AOPK ČR

Mapka s vyznačením monitorovaných lokalit – 1) Nový Malín – pole po pravé straně silnice č. 446 ve směru na Hrabšíšín, 2) Velké Losiny – pole naproti zámku na jz. okraji obce, 3) Velké Losiny – pole šlechtitelské stanice Sempra, 4) Rýmařov – pole zkušební stanice Rýmařov, 5) Huzová 1 – pole AGRO Huzová, 6) Huzová 2 – pole AGRO Huzová, 7) Nové Pole – pole hned za obcí

SUMMARY

Holá E.: The Round *Notothylas* Was Found in the Czech Republic after More than 90 years

The occurrence of the Round *Notothylas* (*Notothylas orbicularis*)

in the Czech Republic was reconfirmed after 90 years. The author rediscovered the hornwort species at 7 stubble-fields in the Hrubý Jeseník Mts foothills (Northern Moravia). Rapid changes in agricultural management cause continual loss of fields, providing suitable habitats for hornworts.